

FI lausuntopyyntö VV

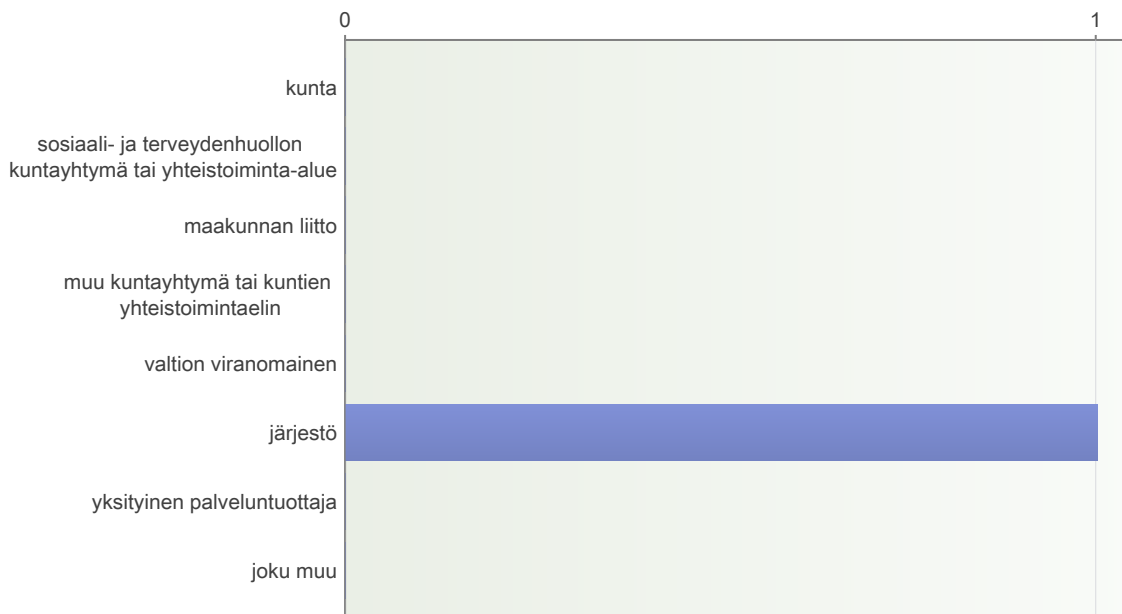
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry	Sari Laiho	sari.laiho@tsil.fi	10.3.2017	Liittohallitus

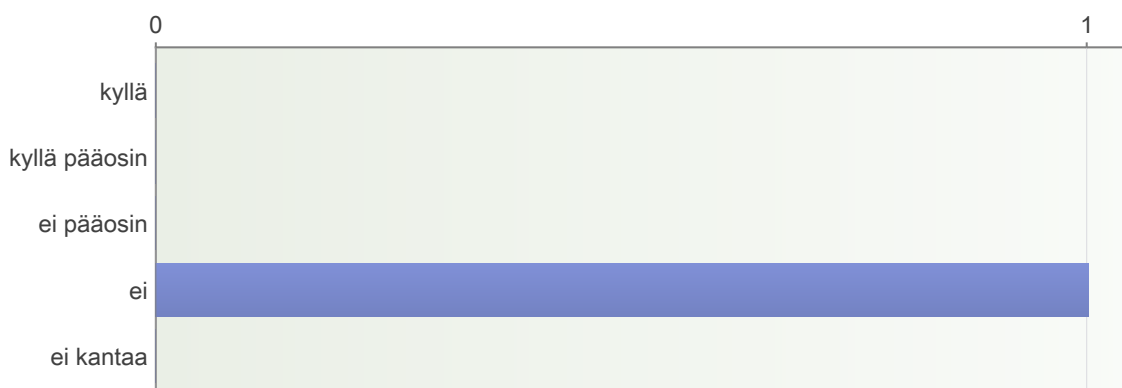
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suurena vaarana on, että valinnanvapaus toteutuu vain vahvimmissa, palvelujen käyttämisen ja tietotekniikan hallitsevilla ihmisillä.

Väestön terveys- ja hyvinvointierot tuskin kapenevat, koska haavoittuvimmassa asemassa olevat vammaiset ihmiset eivät pysty, osaa tai jaksa valita. On pidettävä huolta siitä, että joka puolella maata noudatetaan samoja sääntöjä ja ohjeita, koska muutoin kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ei toteudu millään muotoa. On liian paljon esimerkkejä siitä, miten käytännöt vaihtelevat kuntien välillä ja jopa samassa kunnassa työntekijöiden välillä. Maakuntien on kohdeltava kansalaisiaan yhdenvertaisesti.

Tulkkauksäädöksissä on epäselvyyttä ja huolena onkin, että aisti- ja puhevammaisten sekä viittomakielisten henkilöiden tasa-arvoinen kohtelu ei toteudu.

Valinnanvapauden keskeinen ongelmakohta on siinä, miten toteutuu niiden henkilöiden valinnanvapaus, jotka tarvitsevat liikkumiseensa Kelan korvaamia taksimatkoja. Ainakaan tällä hetkellä Kela ei maksa vammaisen ihmisen matkat kuin lähimmälle terveysasemalle, tällaisessa tapauksessa valinnanvapaus on pyöreä nolla, eikä vammaisen henkilö ole missään määrin yhdenvertainen suhteessa vammattomaan kuntalaiseen. Miten tämä asia on aiottu huomioida tulevaisuudessa.

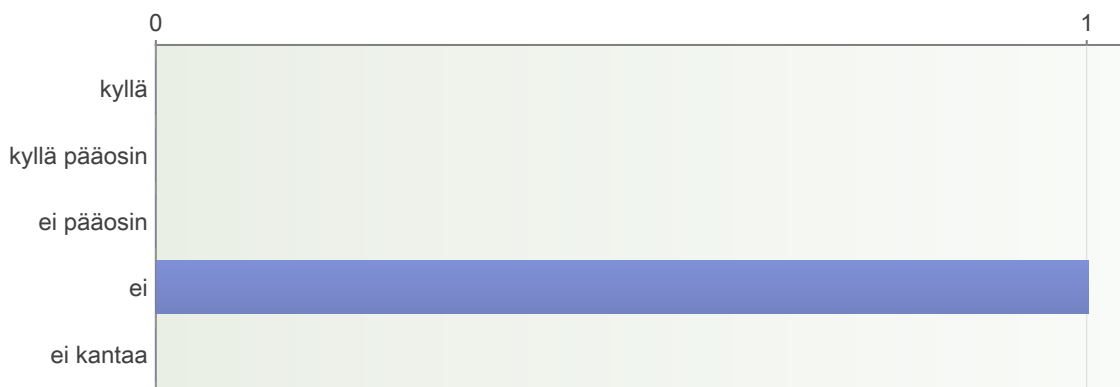
Maakunnan ja kunnan yhteistyötä tulee vahvistaa. Rajanveto esim. opetuksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä ennaltaehkäisevien palvelujen ja soten välillä tulee selkeyttää. Yhteistyö näiden välillä tulee toteutua asiakkaan näkökulmasta saumattomasti. Vammaisten henkilöiden kannalta olennaiset palvelut tarvitsevat hyvää koordinoitua. Erityisen tärkeää on, että vammaisella henkilöllä tulee säilyä täysi itsemääräämisoikeus oman elämänsä järjestämisessä.

Terveyserojen taustalla on myös pienituloisen väestön (vammaset, pientä eläkettä saavat ym. työelämän ulkopuolella olevat väestöryhmät) heikentyneet mahdollisuudet käyttää julkisia terveyspalveluja rajusti nousseiden terveyskeskus- ym. maksujen vuoksi. THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan (HS 24.3.2017) yhä useampi suomalainen joutuu tinkimään rahan puutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä. Työterveyshuollon kautta sairaanhoitopalvelujen piirissä olevat pääsevät lääkäriin maksutta ja saavat kattavat ehkäisevät terveystarkastuspalvelut työterveyshuollon kautta. Sairausvakuutus korvaa työnantajille palveluista 50-60 %.

Terveyskeskuspalvelut tulisi tehdä maksuttomiksi laajentamalla sairausvakuutuksen korvaukset koko väestöä ja terveyskeskuspalveluja koskeviksi. Näin omavastuut voitaisiin poistaa terveyspalvelujen käytöstä kattavasti ja saattaa työssä ja työelämän ulkopuolella olevat tasa-arvoiseen asemaan. Sairausvakuutuksen vastuualueen laajentuminen kunnalliseen terveydenhuoltoon olisi myös ensimmäinen askel terveyspalvelujen rahoitus pohjan yhdenmukaistamiselle.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

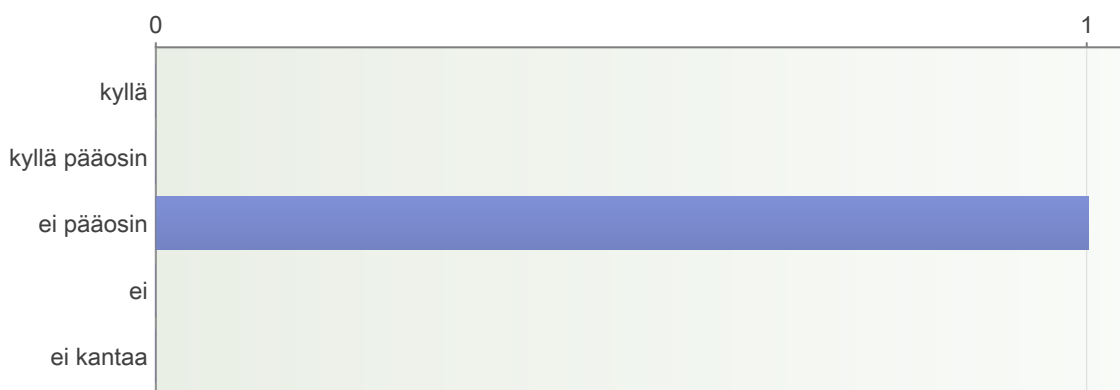
Vastaajien määrä: 1

- Jos asiakas ei itse voi valita palveluaan, ja maakunta valitsee hänen puolestaan, ei ole takeita siitä, että asiakas saa tarkoituksenmukaisia palveluja. Miten asiakas osaa palveluntuottajalistauksesta ja digitaalisesti valita hänelle sopivimmat palvelut? Riittävän ja saavutettavan tiedon hakeminen on vaikeaa ja monimutkaista.

Henkilökohtaisen budjetoinnin osalta huolta herättää mm se, että henkilökohtaisen budjetin arvon tulee olla sellainen, että sillä saa todellisuudessa hankittua tarvittavat, riittävät, yksilöllisesti sopivat palvelut. Toinen yhtä suuri huolen aihe on, että miten varmistetaan, että henkilö, jolle henkilökohtainen budjetti on laadittu, pystyy tosiasiallisesti huolehtimaan budjetistaan niin, ettei palvelujen käyttö jakaudu vuoden mittaan epätasaisesti ja ettei palveluja tarvitseva henkilö jää loppuvuodesta ilman palveluja.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

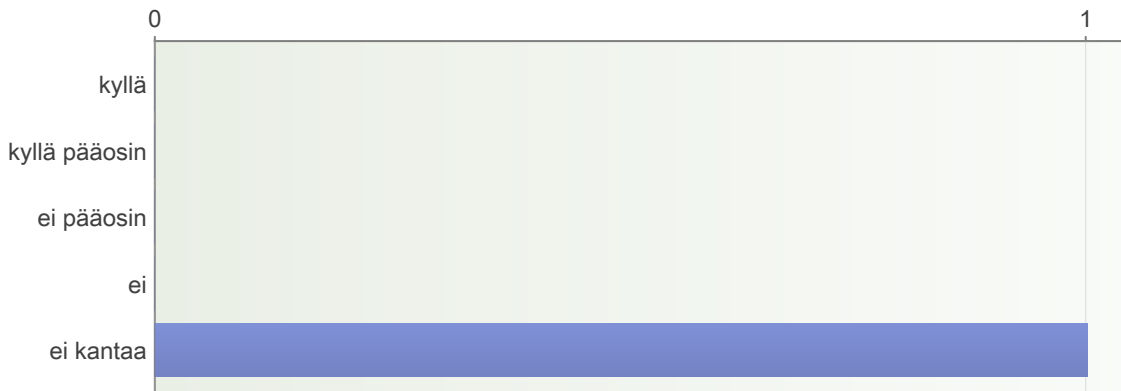
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluohjauksen merkitys korostuu. Kannamme erityisen suurta huolta siitä osaa väestöstä, joka ei jostain syystä pysty, osaa tai voi käyttää sähköistä asiointia. Valtiovalta ei voi olettaa, että kaikilla on mahdollisuus digitaaliseen asiointiin. Ensimmäinen listautuminen on tärkeä asia, mikä on se peruste, jolla ihminen listautuu esimerkiksi ensimmäiseen suoran valinnan palveluun. Mihin palvelujen etukäteismarkkinointi perustuu, missä menevät sallitun mainonnan rajat? Ovatko kaikki asiakkaat yhtä haluttuja, vaiko kenties ne, joilla on varaa ostaa lisäpalveluita omalla rahalla? Voidaanko taata että palveluja on riittävästi saatavilla maanlaajuisesti? Ihmisillä on erityistarpeita, joihin tarvitaan erityisasiantuntijuutta, tämä on tärkeää huomioida myös tulevaisuudessa.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

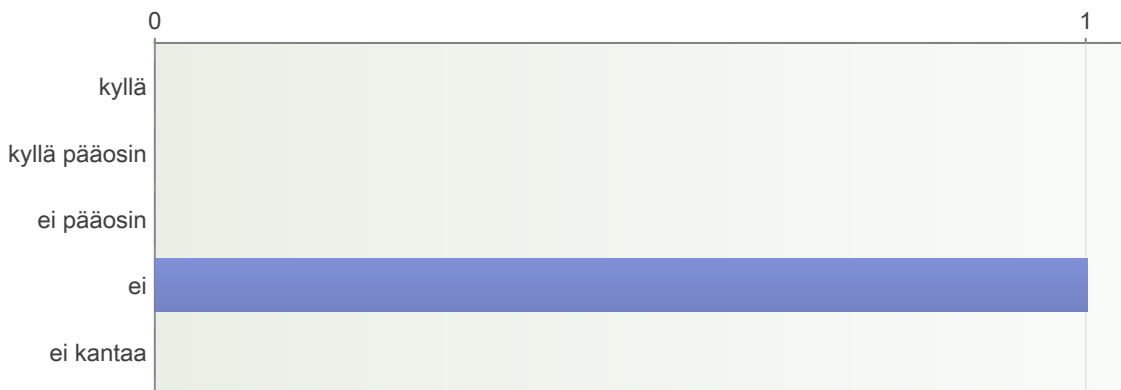
Vastaajien määrä: 1

- Yhteen sovitetuista palveluista ei ole olemassa tarpeeksi faktatietoa. Palveluohjauksen merkitys korostuu. Asiakassuunnitelma on erittäin tärkeä lähtökohta, jotta palveluista saataisiin vaikuttavia. Asiakassuunnitelmasta on saatava velvoittavampi, sen tulee olla pakollinen ja siinä määritellään palvelut, joita asiakas tarvitsee.

Erityistarpeet tulisi ottaa huomioon yhdenmukaisella tavalla. Vaikka asiakas tarvitsisi laaja-alaisia palveluja, perustason palvelut tulisi saada yhdenmukaisesti muiden maakuntalaisten kanssa kohtuullisin mukautuksin.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

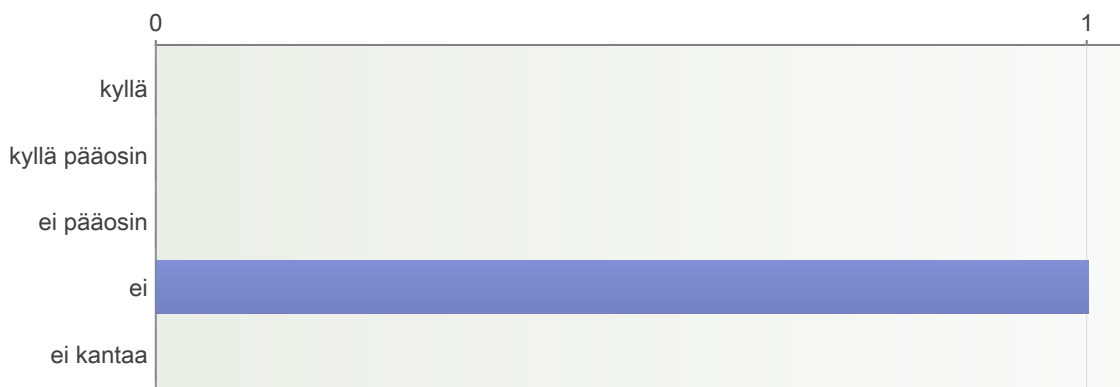
- Lakiluonnos on yhtiötettävien valinnanvapauden piiriin kuuluvien ja maakunnan tuottamien palveluiden rajapinnan osalta niin epäselvä, että vammaisten ja pitkäaikaissairaiden näkökulmasta asiaan on mahdotonta ottaa kantaa.

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden hoidon jatkuvuus ja kuntouttava työote on turvattava ja hoivapalvelut järjestettävä potilaiden/asiakkaiden ehdoilla ilman voiton tavoittelua. Siksi palvelut tulisi tuottaa ensisijaisesti julkisina palveluina tai erityisosaamista omaavien vammaisjärjestöjen ja muiden kolmannen sektorin erityisosaajien toimesta. Kolmannen sektorin rooli tulisi nähdä yleishyödyllisenä eikä niitä ja niiden ympärille muodostunutta vapaaehtoistoimintaa tulisi vaarantaa pakottamalla niitä suuntautumaan yhtiöittämisen kautta voiton tavoitteluun.

Uudistuksesta tulee niin paljon erilaisia kustannuksia, että siitä ei löydy keinoja kasvun hillitsemiseen. On ainakin vielä hyvin epäselvää, millaisia kustannukset ja mahdolliset säästöt ovat. Selvää on ainoastaan se, että erilaisia kustannuksia on paljon, luultavasti vielä paljon enemmän kuin on osattu ajatella. Kustannusten säästö syntyy sujuvista palvelukokonaisuuksista, valinnanvapauslaki vaikeuttaa kokonaiskoordinoitua ja lisää palveluohjauksen tarvetta, josta aiheutuu kustannuksia. Säästöjä ei missään tapauksessa tule kattaa asiakasmaksujen nostamisella, tätä vastustamme jyrkästi.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

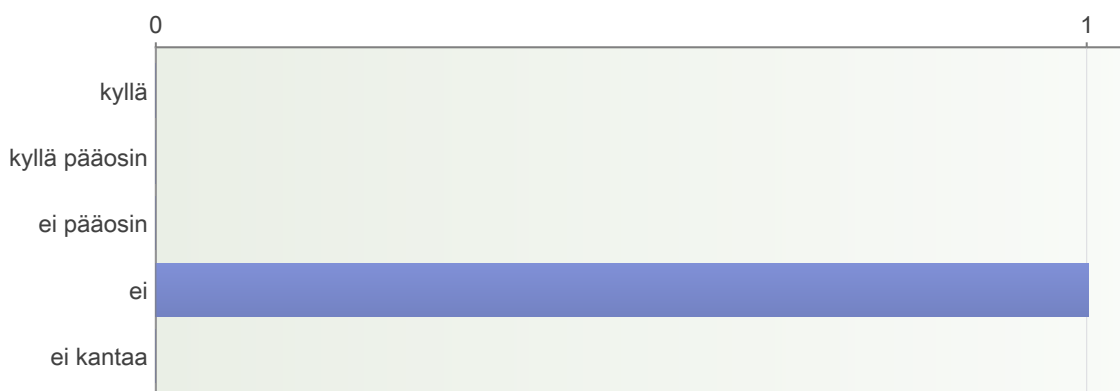
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauspalvelut tässä muodossa eivät toteuta demokratiaa, jossa yhdenvertaisuus ja ihmisoikeudet ovat keskeinen osa. Heikommassa asemassa olevat ja vähemmistöt pärjäävät huonommin kuin vahvemmassa sosiaalisessa asemassa olevat. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on erittäin huolissaan heikommassa asemassa olevista ihmisistä, markkinavoimat tuntuvat olevan ykkösasemassa koko valinnanvapauslaissa. Päätösvallan etääntyminen asiakkaista, on merkittävä riski. Miten turvataan vammaisten henkilöiden vaikuttamismahdollisuus heitä itseä koskevilla asioilla, millainen mahdollisuus maakuntien vammaisneuvostoilla on tosiasiallisesti vaikuttaa asioihin.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

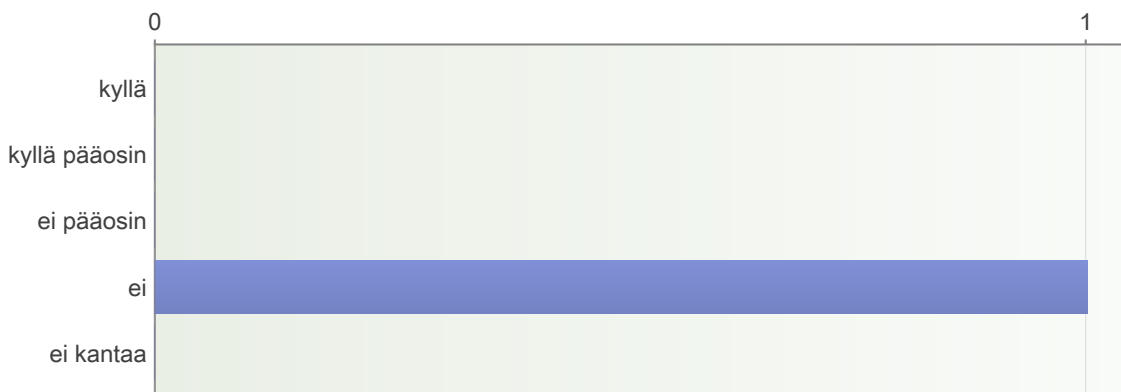
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Malli ei edistä julkisen terveydenhuollon kehittymistä, vaarana on, että parhaat osaajat menevät yksityiselle puolelle. Suomessa tehtävät valinnanvapauskokeilut on analysoitava kunnolla myös heikoimmassa asemassa olevien kannalta. Aikataulut ovat epärealistisia, yhtiöittäminen ja asiakkaiden hankinta tapahtuvat liian nopeasti ja samaan aikaan.. Palveluinnovaatioita tulisi testata enemmän, täytyisi olla luotettavia tuloksia ennen muutosten käyttöönottoa. Kehittyvät innovaatiot pitäisi tehdä vammaisjärjestöjen/asian tuntevien tahojen kautta, jotta vammaisten ihmisten moninaisuus ja palveluiden tarve tulisi varmasti otettua huomioon jo etukäteen. Yhtiöittämisvelvollisuus tulisi hylätä ja turvata julkisten palvelujen ensisijainen vastuu palvelutuotannosta ja palveluketjujen järjestämisestä.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

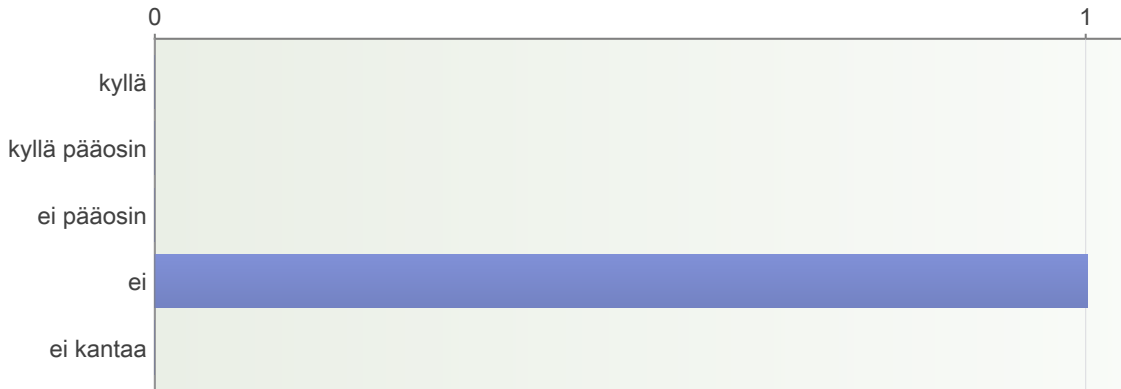
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollon palveluista: mitkä palvelut kuuluvat perustasoon? Entä laajennettuun perustasoon? Tarvitaan yksityiskohtaisempaa tietoa, kuin tässä luonnoksessa. Mitä tarkoitetaan ohjauksella ja neuvonnalla? Millä valtuutuksella käytetään julkista valtaa? Ohjauksen ja neuvonnan taso tulee varmistaa, tehtävien toteuttamisesta vastaavalla on oltava tarkoituksenmukainen ammattipätevyys. Luonnoksessa tulisi selkiyttää miten palvelutarpeet toteutetaan. Asiakkaalla on laajennetun perustason palveluita annettaessa oltava aina oikeus kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen arviointiin. Koska luonnoksen mukaisessa järjestelmässä palvelutarpeen arvioinnista vastaisi yksi toimija, tulee asiakkaalla olla oikeus päästä maakunnan liikelaitoksen toteuttamaan palvelutarpeen arviointiin.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämismvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mitkä ovat oikeusturvakeinot, jos palvelu osoittautuu vääräksi? Asiakas voi joutua odottamaan riittämättömien, epäsovivien palveluiden varassa, jolloin syntyy perustuslaillinen riski välttämättömästä huolenpidosta. Asiakkaan asema on heikko.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

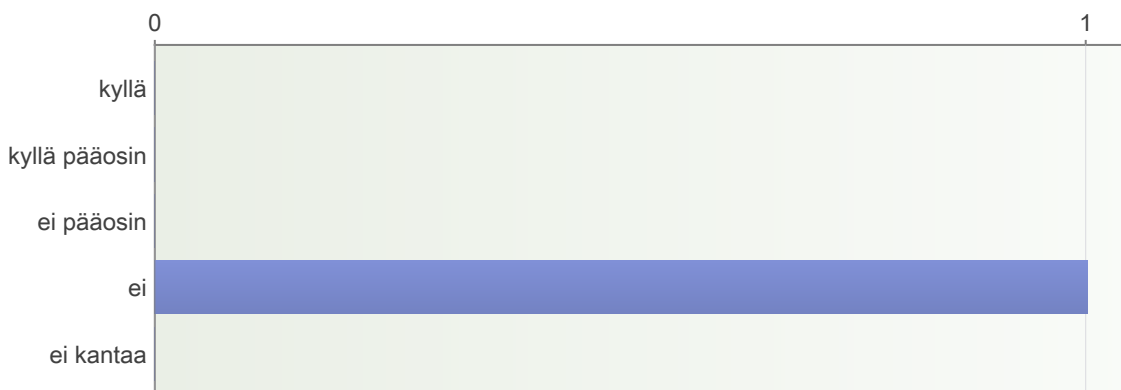
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskusten oikeuksista ja velvollisuuksista on säädetty liian niukasti ja epäselvästi. On riski, että Sote-keskukset valitsevat asiakkaita haitallisesti niin, että valitaan vain heitä, jotka tulevat keskukselle edullisimmaksi. Itsenäisen osakokonaisuuden määritelmä on epäselvä. Kuka määrittelee palvelun tarpeen? Asiakasvastuu saattaa olla yksityisellä sote-keskuksella. Asiakasseteli ja maksuseteli, miten ne eriytyvät. Sosiaalihuoltolaissa ja erityislaissa on määritelty asiakkaan oikeuksista, jotka pitäisi myös ottaa huomioon luonnoksessa. Asiakas ei osaa perätä perustuslaillisia oikeuksiaan.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

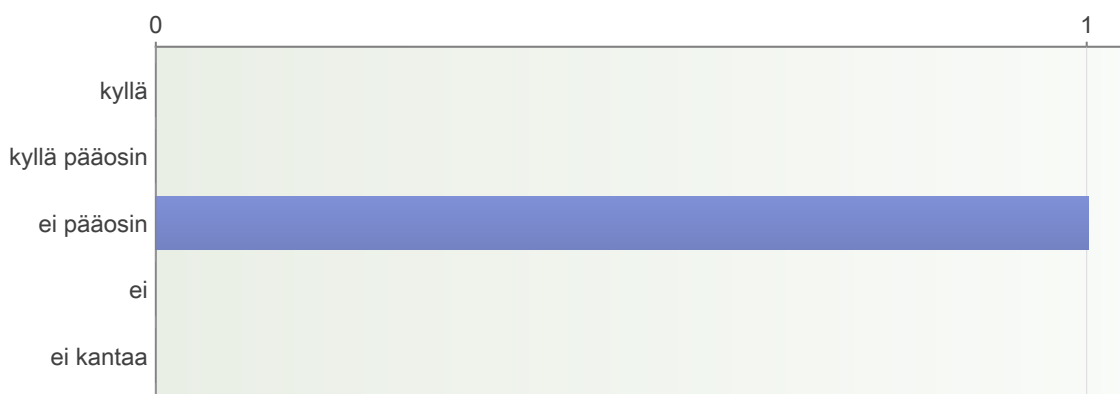
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet maksusetelijärjestelmässä ovat hyvin kyseenalaiset. Vammaisten ihmisten kohdalla valinnanvapauden toteutuminen edellyttää, että tarjolla on tosiasiallisesti saavutettavia ja esteettömiä vaihtoehtoja. Yhdenvertaisuuslaissa mainitut kohtuulliset mukautukset tulee myös huomioida. Palveluohjauksen merkitys korostuu taas. Sitä ei voi korvata vapaaehtoistyöhön perustuvalla tuetulla päätöksenteolla.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

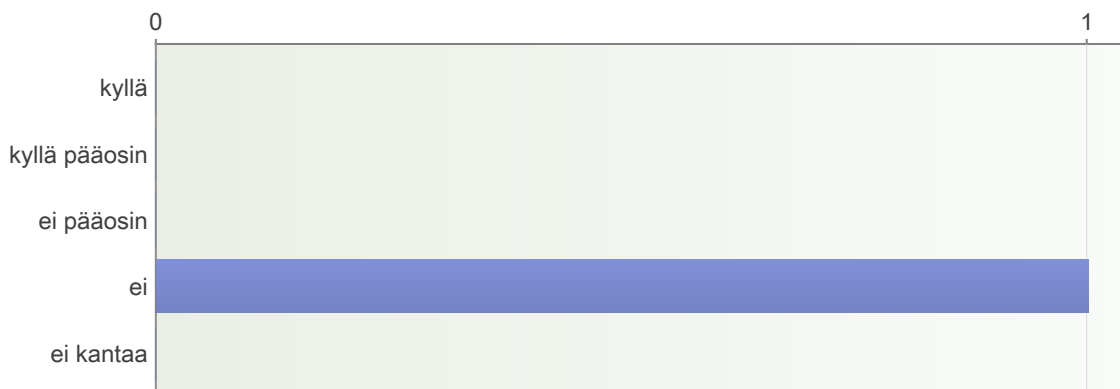
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännöksiä tulisi olla velvoittavampia ja vähemmän byrokraattisia. Palvelujen tuottaja pitäisi voida valita mahdollisimman asiakaslähtöisesti. Järjestelmä on niin monimutkainen, etteivät läheskään kaikkien asiakkaiden voimavarat ja tietotaito ole riittävää vaadittuihin päätöksiin ja valintoihin. Tarvittaisiin valtavaa panostusta tuki- ja neuvontapalveluihin. Koko järjestelmän ja siihen liittyvien välineiden tulee olla kaikille saavutettavissa olevia. Miten tämä aiotaan mahdollistaa? Syrjäytetäänkö osa väestöstä koko valintaprosessista, tämä on perustavaa laatua oleva kysymys. Palveluvalikossa olevien palvelujen tulee olla esteettömiä ja kaikille sopivia. Muutoin valinnanvapaus ei toteudu niiden henkilöiden kohdalla, joilla on erityistarpeita.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

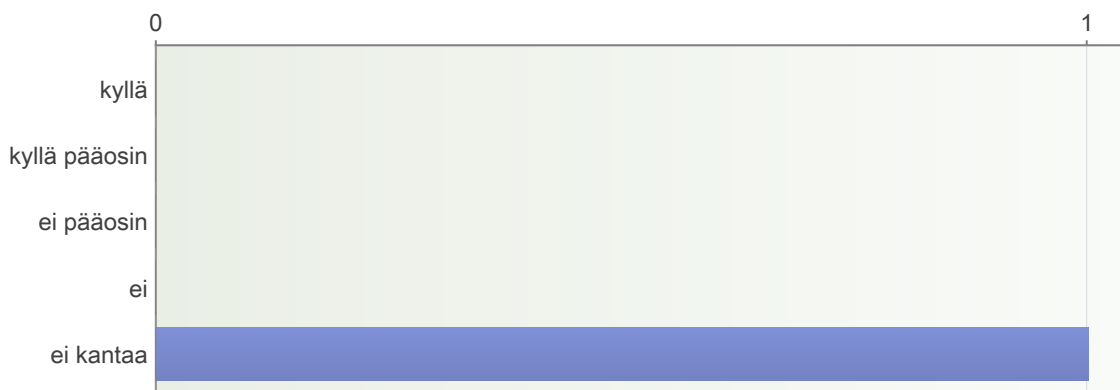
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mitä ne ovat ne palvelut joita asiakassetelillä saa ja missä on vertailukelpoinen tieto. Sosiaalihoitolaki lähtee tarpeista ja kokonaisuuden näkökulmasta, vesittykö se tällä setelimallilla? Jos et saakaan niistä koottua tarkoituksenmukaista palvelukokonaisuutta, mitä oikeuksillesi tapahtuu? Missä on oma sosiaalityöntekijäsi? Sosiaalihoitolain mukaiset hyvät säännökset, kuten omatyöntekijä ja monialainen yhteistyö, ovat juuri vakiinnuttamassa asemansa, nyt ne heitetään romukoppaan.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

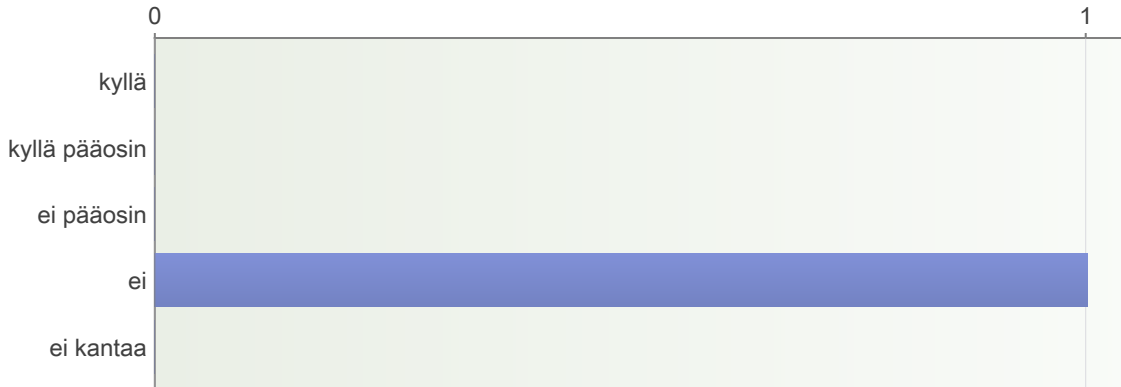

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on kaksi erillistä kysymystä. On vaikea sanoa turvaavatko, koska asiakassetelijärjestelmää ei ole määritely riittävässä määrin. On maakunnan asia, mikä on asiakassetelin taso, sen pitäisi vertautua siihen, millä tasolla maakunta itse pystyy palvelun tuottamaan. Jos arvo on alhainen, sillä ei saa tarpeen mukaisia palveluja. Mikä on maakunnan määrittelemä laatu (58 §)? Mitä ovat lisäpalvelut? Entä maksu- ja asiakassetelin rajapinnat? Asiakassetelillä on niin väljät rajaukset, että asiakkaan valinnanvapaus ei toteudu. Erityisesti vammaisten henkilöiden näkökulmasta valinnanvapaus tulisi turvata paremmin erilaisilla tarpeenmukaisilla säädöksillä esim. koskien asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjetointia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

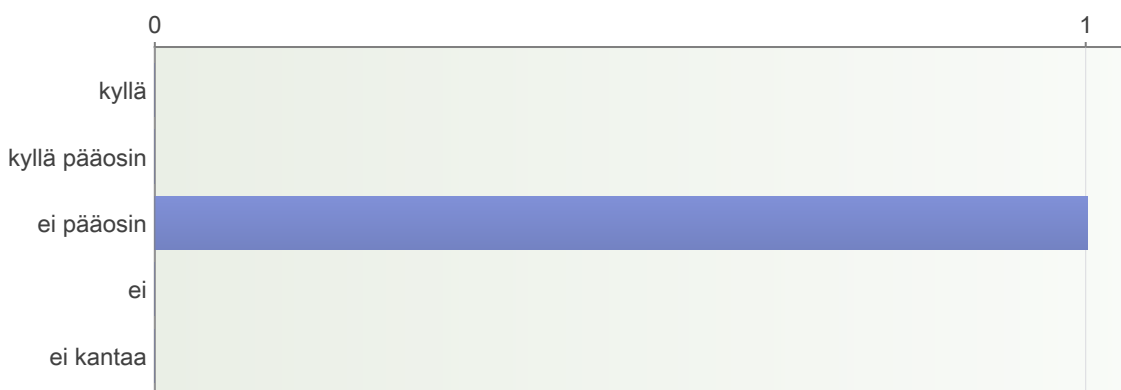
Vastaajien määrä: 1

- Palveluja tarvitsevat ihmiset eivät saa joutua tilanteeseen, jossa henkilökohtaisen budjetin niukkuus aiheuttaa sen, että he eivät saa riittäviä yksilöllisiä palveluita ja joutuvat jopa ostamaan lisäpalveluita. Tulee varmistaa, että asiakkaalla on käytössään tehokkaat oikeussuojakeinot, jos budjetin arvo ei tosiasiallisesti vastaakaan välttämätöntä palvelun tarvetta. Lisäksi on tärkeää huomioida, että tämänkaltainen malli ei missään nimessä sovellu huomattavalle joukolle ihmisiä. Jos henkilökohtainen budjetti otetaan palvelujen toteuttamistavaksi, on oltava riittävästi saavutettavia vaihtoehtoja jotta budjetin käyttäjä voi tosiasiallisesti tehdä merkityksellisiä valintoja. Luonnoksessa sanotaan, että budjettia arvioidaan vuositasolla, johtaako tämä siihen, että palveluja tarvitsevat ihmiset joutuvat vuoden välein perustelemaan palveluntarpeensa huolimatta siitä, että heidän tilanteensa ei ole muuttunut.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

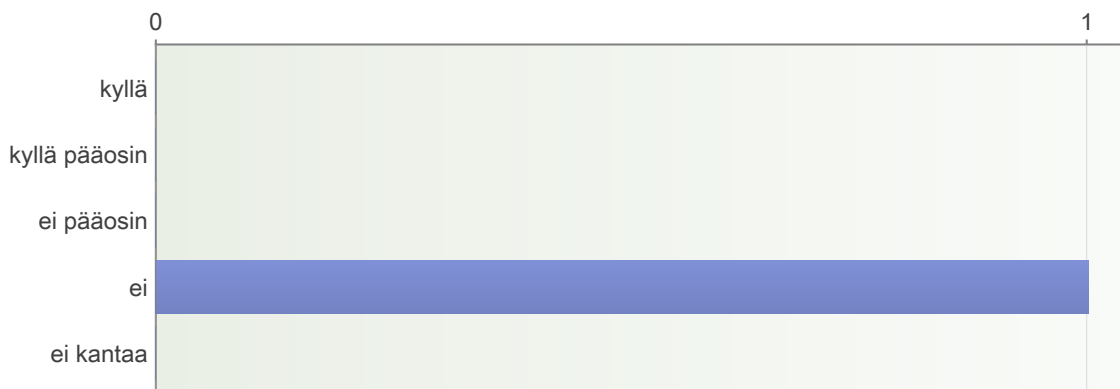
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suuri ongelma tässä on se, että ei luoda palvelua, vaan palvelun käyttäjän tulee itse löytää päätöksenteon tukija. Eli tässä luodaan vain menettely, ei palvelun muotoa. Miten käy itsemääräämisoikeuden jos päätöksentekoa tukeva henkilö on tuettavan läheinen tai henkilökohtainen avustaja. Objektiviivisoin tapa olisi tuen saaminen palveluna, jolloin tuen saaminen olisi yhdenvertaista myös sellaisille henkilöille, joilla ei olisi käytettävissä läheisiä. On kuitenkin huomioitava, että on olemassa ihmisiä, joiden oman tahdon esiin saaminen on hyvin haastavaa ja tähän on mahdollisuudet vain esim. omahoitajalla. Jotta tuettu päätöksentekoa voisi hyödyntää kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia, heidän suhteensa säädöksiin siitä, kuka voi auttaa tuetussa päätöksenteossa, tulee tehdä lievennyksiä. On tärkeää saada tällainen YK:n vammaissopimuksen mukainen palvelu oikeusjärjestelmäämme.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

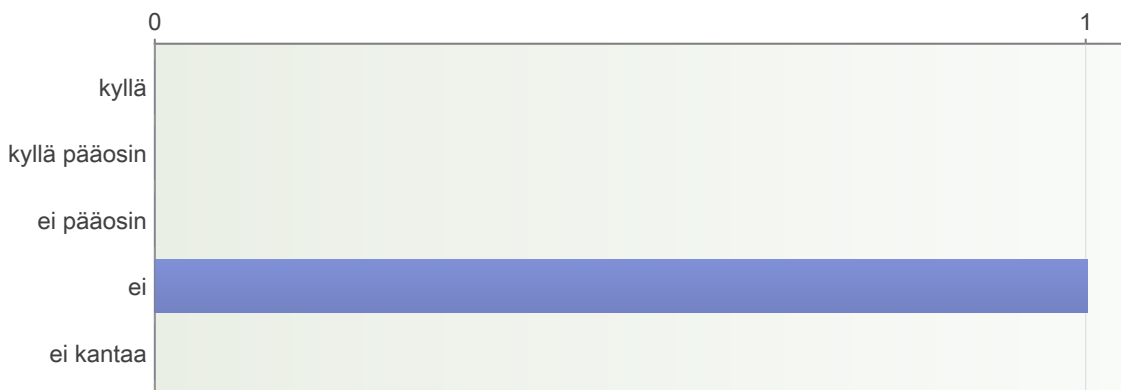
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymismenettelyissä tulisi mainittujen asioiden lisäksi huomioida asiakkaiden osallisuus. Maakunnan sopimusmenettely vaikuttaa paljon siihen, miten palveluketjut ja yhteen sovitut, asiakaskohtaiset palvelukokonaisuuden toimivat, ja millaista palveluohjausta ja tukea asiakkaat tosiasiallisesti saavat. Tämä tulee asettamaan maakuntien sopimusosaamiselle korkeat vaatimukset. Maakunnan tulee valvoa toteutusta.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

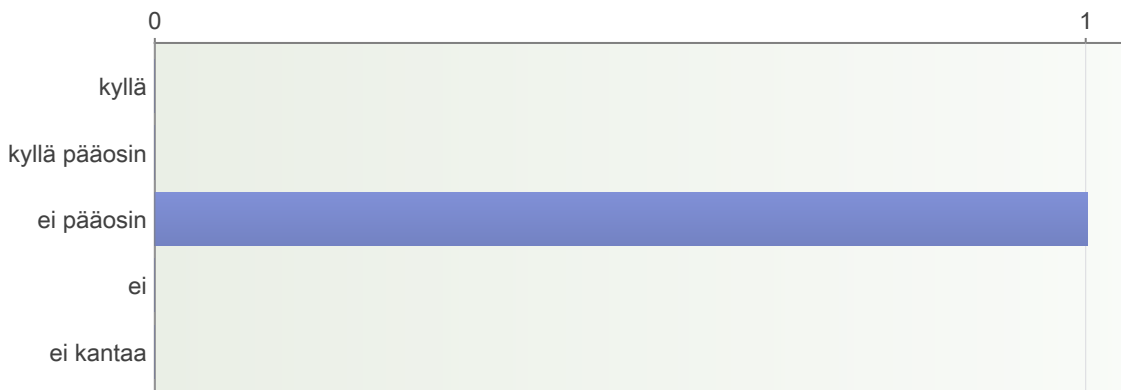
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusmenettelyjä koskevasta sääntelystä puuttuu asiakasnäkökulma. Luonnoksen 36 §:ssä säädetään seikoista, joista maakunnan on vähintään sovittava suoran valinnan palvelun tuottajan kanssa. Maakunnan solmiman sopimuksen sisällöllä ja onnistuneisuudella on olennainen merkitys asiakkaan aseman kannalta. Sopimusmenettely muistuttaa monin tavoin julkisen hankinnan perusteella tehtävää hankintasopimusta. Ilmoitukseen perustuvat sopimusmenettelyt tulevat pitkälti korvaamaan hankintalakiin perustuvat hankintamenettelyt palvelujen järjestämisen tapana. Lakiluonnoksen mukaan maakunta asettaisi hyväksymismenettelyssä suoran valinnan palvelujen tuottajalle palvelun laatua, voimavaroja ja saatavuutta, palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista koskevia ehtoja, jotka palvelun tuottajan olisi täytettävä. Kyseiset maakunnan asettavat ehdot tulisivat monitoimijaisessa ja -kerroksisessa ympäristössä muodostumaan erittäin tärkeiksi asiakkaan aseman kannalta. Maakunnalle tulisi tästä syystä säätää nimenomainen velvollisuus käyttäjien huomioimiseen ehtojen asettamisessa. Sääntelyssä voitaisiin ottaa mallia tuoreen hankintalain 108 §:n sääntelystä, koska tilanne on monin tavoin verrannollinen julkisen hankinnan tarjousmenettelyn ehtojen asettamiseen. Hankintalain 108 § velvoittaa palvelujen järjestäjän ottamaan huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät. Pitkäkestoisia hoitoja asiakassuhteita koskevassa sopimuksessa hankintayksikön tulee määrittää sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

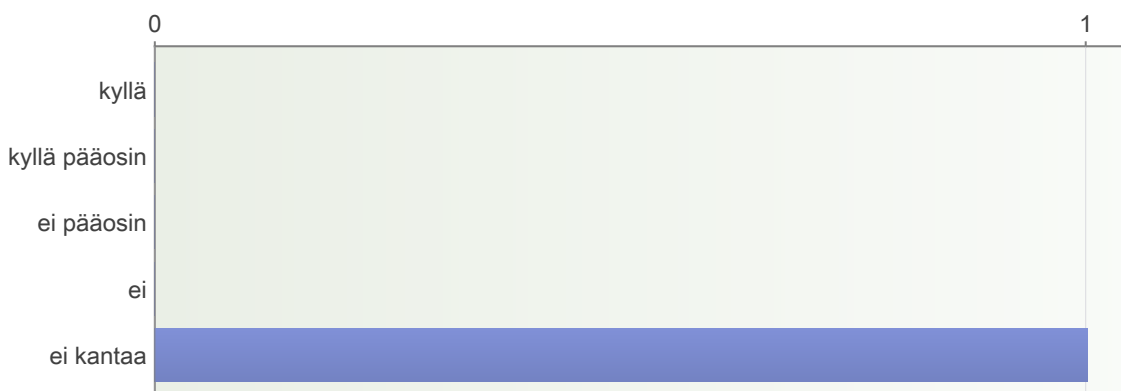
Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen tuottajalla tulee olla velvollisuus tuottaa palveluja esteettömästi ja saavutettavasti sekä tiedottaa niistä saavutettavasti. Palvelun tuottajilla tulee olla myös riittävä tieto ja taito palvella vammaisia ihmisiä, jotta yhdenvertaisuus muuhun väestöön nähden toteutuisi. Palveluiden tuottamisessa tulee velvoittaa, että ne tuotetaan kaikille sopivan suunnittelun periaatteita noudattaen.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

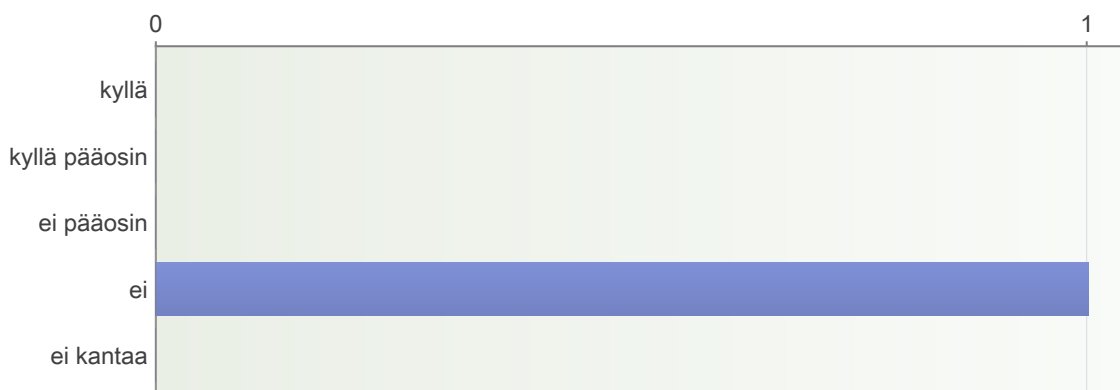

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

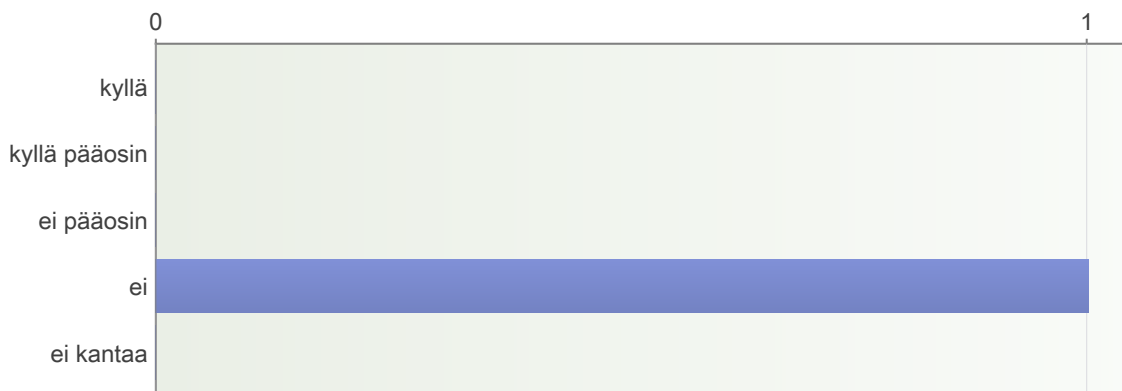
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen sisältämän järjestelmän monimutkaisuus ja monitoimijaisuus huomioon ottaen voimaantuloa tulisi lykätä huomattavasti ja jopa harkita vakavasti koko lain voimaantuloa. Asiantuntijapiireissä on todettu, että jos näin mittava asia tehdään hätiköiden, ilman perustavanlaatuisia selvityksiä, tuloksena on katastrofi, jonka seuraukset voivat olla kammottavat. Huolestuttavaa on, että koko systeemi on niin vaikeaselkoinen, etteivät edes alan ammattilaiset ota siitä selvää saati henkilöt, joiden ei ole tarvinnut olla tekemisissä kyseisten asioiden kanssa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

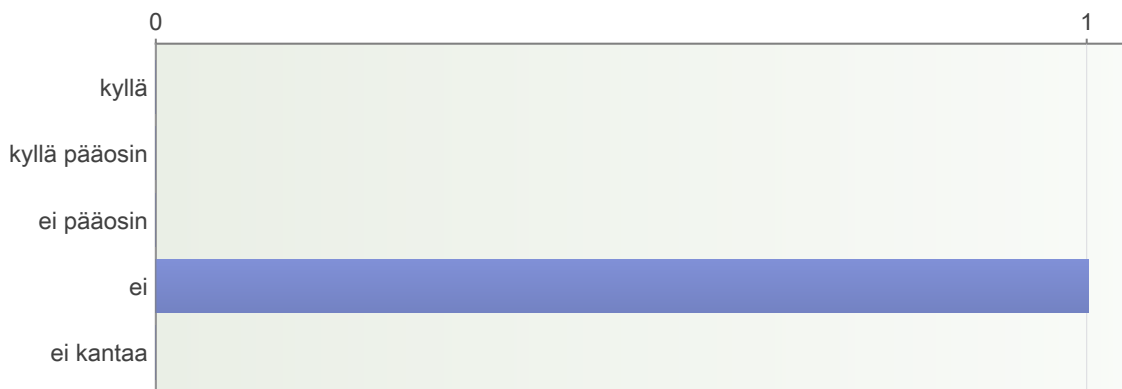

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

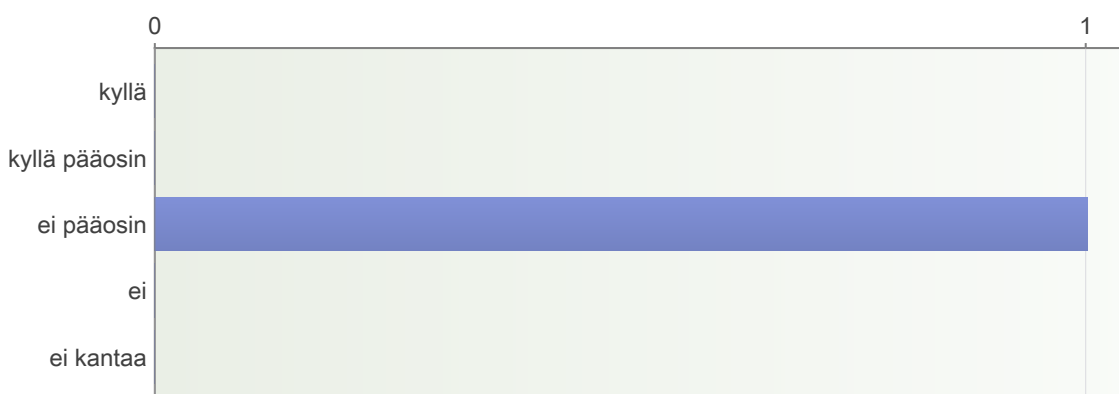
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisryhmien palveluiden markkinoiden voi ennakoida syntyvän lähinnä tiivisti asutulle alueelle, jossa on kysyntää. On erittäin epätodennäköistä, että syntyy toimivaa kilpailua koskevien niitä asiakkaille, joilla on laaja-alaisia ja monialaisia tarpeita. Markkinoita kiinnostavat hyvin toimeentulevat, hyväkuntoiset ihmiset. Köyhät ja kipeät ihmiset sekä syrjäseuduilla asuvat jäävät todennäköisimmin ilman tarkoituksenmukaisia palveluita.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukainen kokonaisuus antaisi pienille toimijoille teoreettiset edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla toimimiseen, mutta käytännössä markkinaolosuhteet suosisivat suuria toimijoita. Tämä johtuu järjestelmän huomattavasta monimutkaisuudesta. Sote-keskusten ylläpito jäisi todennäköisesti suurten toimijoiden tosiasialliseksi yksinoikeudeksi, etenkin, jos maakuntien perustamat omat yhtiöt eivät ehtisi kilpailukykyiseen kuntoon.

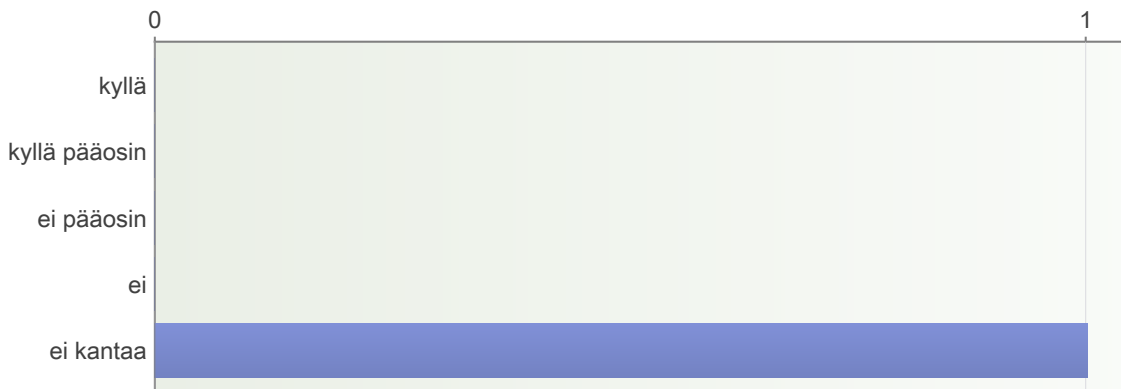
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Tätä ei voida tietää. Ei ole tiedossa minkälaisia palveluntuottajia markkinoille on tulossa ja millaisilla palvelukonsepteilla. Erittäin suuri riski on se, löytävätkö ihmiset itselleen sopivat palvelut.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

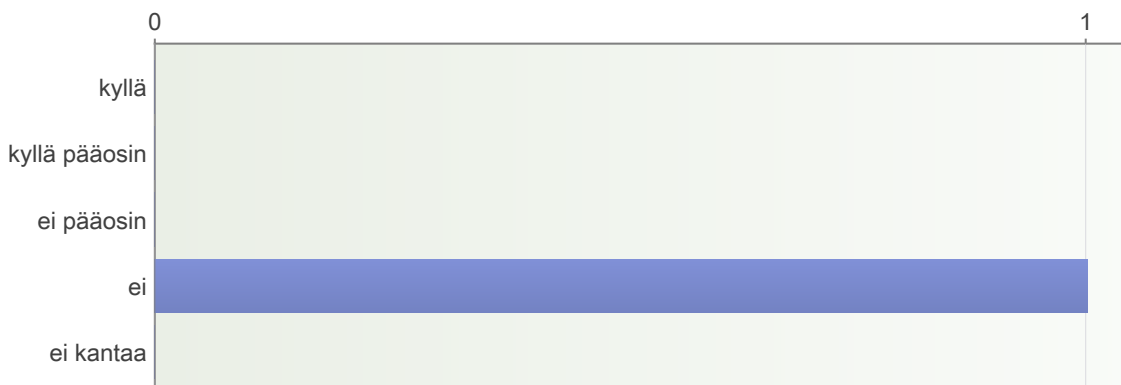

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maassamme on meneillään valinnanvapauskokeiluja, joiden tulokset tulisi hyödyntää vaikutusarvioinnissa. Nyt vain toimitaan kovalla kiireellä jääräpäisesti asiaa eteenpäin puskien, eikä tosiasioita suostuta näkemään. On tulossa valtava uudistus, joka on valmisteltu sangen kehnosti.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Tulemme olemaan täystyöllistettyjä, koska ihmiset tulevat hyvin todennäköisesti olemaan pulassa uudistusten kanssa. Jäsenistöstämme merkittävä osa ei pysty asioimaan sähköisesti, eikä heillä ole tarvittavaa tietotaitoa valintojen tekemiseen. Syrjäseudulla asuvien ihmisten mahdollisuus päästä palvelujen piiriin huolestuttaa todella paljon.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kyseinen järjestelmä romuttaa julkisen terveydenhuollon ja miljardit valuvat isojen yritysten taskuihin. On valittu markkinavetoinen systeemi, jossa kaikkein haavoittuvammassa asemassa olevat ihmiset jäävät jalkoihin. On ymmärrettävä, että kaikilla ei ole mahdollisuutta sähköiseen asiointiin. Koko järjestelmä on erittäin epäselvä ja monimutkainen, ihmiset tulevat tarvitsemaan todella paljon palveluohjausta ja neuvontaa.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Luonnoksen 43 §:n 3 momentissa on säädetty, että odotusajat eivät saa ylittää terveydenhuoltolain 51 §:ssä säädettyjä hoitoon pääsyn enimmäisaikoja. Kyseisestä kohdasta puuttuu viittaus sosiaalihuoltolain 45 ja 46 §:iin, joissa säädetään sosiaalihoitoa koskevan päätöksen toimeenpanosta. Vastaava lisäys olisi tarpeen 42 §:n 5 momenttiin.